

تحلیل زمینه های کاربردی برنامه ریزی کاربری اراضی با تاکید بر رویکرد

تاب آور سازی محله های شهری (مطالعه موردی : محله عامری کلانشهر اهواز)

مهدی سالم*، علیرضا شیخ الاسلامی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد واحد بروجرد

۲- استادیار دانشگاه آزاد واحد بروجرد

چکیده

شهرها به عنوان پیچیده ترین ساخته دست بشر با ریسک گسترده ای هم به دلیل محدوده وسیعی از مخاطرات و هم به دلیلی آسیب پذیری چندگانه شان مواجه هستند. تاب آوری شهری با توجه به مخاطرات بدین مفهوم است که شهر قادر به ایستادگی در برابر مخاطرات شدید طبیعی بدون صدمه دیدن از تلفات مخرب و خسارات، یا از دست دادن قدرت تولید یا کیفیت زندگی باشد در حالی که کمک زیادی از خارج از جامعه دریافت نکند. پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت کاربری اراضی شهر در رابطه با تاب آوری شهر مقابل مخاطرات محیطی (زلزله) شکل گرفته است. روش تحقیق حاضر براساس هدف « کاربردی - توسعه ای » و براساس ماهیت از نوع « توصیفی - تحلیلی » و از نظر زمانی مقطعی می باشد. نتایج تحقیق نشان می دهد که محله عامری از تاب آوری مناسبی از نظر کاربری اراضی نسبت به زلزله برخوردار نیست. نگاهی ویژه به مدیریت شهری با دید افزایش تاب آوری شهر می تواند میزان آسیب پذیری شهر را کاهش و بر میزان تاب آوری آن بیفزاید

واژه های کلیدی: تاب آوری شهری، بحران محیطی، زلزله، محله عامری

۱- مقدمه

شهر و زندگی در آن در کنار آسایش و رفاهی که برای ساکنان خود به ارمغان آورده، در درون و برون خود خطرات (با منشأ طبیعی و انسانی) فراوانی را نیز به همراه دارد (پورمحمد، ۱۳۸۳: ۱۱۷).

در پیدایش مسائل طبیعی، برخلاف مسائل انسانی، دست بشر چندان در کار نیست و این حوادث هر از گاهی رخ می دهد و فاجعه هایی دلخراش می آفریند. این فاجعه ها وضعیتی بحرانی ایجاد می کنند و در وضعیت بحرانی نیز روش های معمول کارآیی ندارند. فاجعه دلخراش رخ داده؛ زمان عکس العمل کوتاه است، غافلگیری و آماده نبودن جامعه، موجب تصمیم گیری های نادرست مبتنی بر کم اطلاعاتی می شود (جهانگیری، ۱۳۸۹: ۲۹).

اهمیت توجه به معضل بلایای طبیعی تا حدی است که مجمع عمومی سازمان ملل متحد در دسامبر ۱۹۸۷ میلادی، دهه ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ را به عنوان دهه بین المللی کاهش اثرات بلایای طبیعی اعلام نمود (عزیزی، اکبری، ۱۳۹۲: ۲۶) و در بین حوادث و سوانح طبیعی، غافلگیری زلزله بیشتر است و در نبود قدرت پیشگیری و آمادگی جامعه به فاجعه ای انسانی مبدل می شود که هم بر آدمی و هم بر زیستگاه او و جامعه اش اثرات تخریبی مستقیم، غیر مستقیم و ثانویه بر جای می گذارد (تقوایی و کریمی، ۱۳۹۰: ۲۶) اما آنچه در افزایش تخریب و تلفات در شهرها دخالت دارد، وجود زمینه های لرزه خیزی ناشی از موقعیت زمین شناسی، وجود گسل های فراوان در بطن و حاشیه شهرها و ... همگام با عوامل انسانی متعدد نظیر افزایش جمعیت شهرها، افزایش مسکن کم دوام شهری، شهرسازی نامناسب با بحران زلزله همگی قابلیت لرزه پذیری شهرها را افزایش داده